

»SLOVENE« velja
po pošti na vse strani Ju-
goslavije in v Ljubljani:
za celo leto naprej . . . K 240—
za pol leta 120—
za četrt leta 60—
za en mesec 20—
Za inozemstvo celotno K 480—
== Sobotna izdaja: ==
za eno leto K 40—
za inozemstvo 80—

SLOVENE

== Cene inseratov: ==
Enostopna petinast vrsta malih
oglasov po K 4— in K 6—,
veliki oglasi nad 45 mm vi-
šine po K 8—, poslana itd.
po K 12—
Pri večjem naročilu popust.
Izbrnja vsak dan izzemni
ponedeljka in dneva po praz-
niku ob 5. uri jutraj.
Mesečna priloga: Vesta K 52.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Recepti se ne vračajo; neizplačana pisma se ne
sprejemajo. Uredn. tel. št. 50, upravn. št. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne hran.
Ljubljanske št. 650 za naročnino in št. 349 za oglase,
avstr. in češke 24.797, ogr. 28.511, bosn.-herz. 7583.

Bodoče smernice sve- tovne politike.

Bodoči svetovni politiki bosta dajali smer Anglija in Amerika. Anglija se je najbolj zavzemala za to, da se reši spor z Irsko na eni in pacifiško vprašanje, ki zadeva Ameriko in Japonsko na drugi strani, zato, da naredi prosto pot za rešitev splošnega gospodarskega položaja na svetu. To pa zato, ker od tega najbolj trpi ravno Anglija.

Po vojski znašajo stroški angleškega budžeta šest-ali sedemkrat več nego leta 1914. Trgovina in industrija pa padata, ljudstvo je obubožalo in ne prenaša davčnega vijaka. Danes je na Angleškem 2 milijona ljudi brez dela. Vzrok leži v tem, da so angleški izdelki predragi, tako da jih siromašna Evropa ne more plačati. Vsled tega angleški izvoz katastrofalno pada.

Treba je pomisliti, da Anglija proizvaja za svojo lastno prehrano živil samo za 100 dni v letu; kar potrebuje prebivalstvo za ostalih 265 dni, se mora uvažati iz inozemstva. Ker pa tega uvoza ne more plačati drugače nego s tem, kar ji nese izvoz, je jasno, da hiti z naglimi koraki h gospodarskemu propadu. Dočim je med vojsko izmed vseh držav najmanj trpela, trpi zdaj zato v podvojeni meri.

Zdaj je, tako vsaj angleški državniki upajo, odstranjena največja ovira za ureditev gospodarskega položaja. Z Irsko se obeta trajni mir, Japonska pa se je z Ameriko poravnala, tako da ne stoji ničesar več na poti skupni anglo-ameriški politiki. Saj se tudi Amerika, ki je največji upnik evropskih držav, prizadeva, da spravi v red evropske finance in zopet dvigne transoceanski trg, da bo mogel sprejemati za zdravo valuto ameriško blago, ki bo sicer v skladiščih segnilo in propadlo.

S tem je v zvezi prizadevanje Anglije, da pomaga Nemčiji in Rusiji, da si gospodarsko čimprej opomoreta.

To je za manjše evropske države in seveda tudi za Jugoslavijo velike važnosti. Za nas je edino prava politika, če gremo Angliji in Ameriki, ki ji bo tudi Francija sledila, kolikor le more, na roko, da se izboljša gospodarsko stanje Evrope. Temu cilju se mora odlej podrediti vsa notranja in zunanja politika. Notranja politika v toliko, da skušamo zadovoljiti vsa plemena v naši državi, ustavo revidirati in upravo reformirati, tako da se ustvarijo najugodnejši pogoji za ozdravljenje naših na smrt bolnih financ, zunanja politika pa se ima temu primerno revidirati, da bomo veljali za element miru in napredka na jugovzhodu Evrope.

Ker so velesile vzele v svrhu konsolidacije evropskih gospodarskih razmer v račun tudi Bolgarijo, je zdaj napočil zadnji čas, da resno mislimo na federacijo s to državo, kar pa se Rusije tiče, morajo v Belgradu energično prenehati s svojim koke-tiranjem z rusko emigrantsko reakcijo, ki nas stane štiri-ali milijonov na leto, pa nas le kompromitira in nas je že zdaj globoko osovražila ne samo v očeh ruskega kmetkega in delavskega ljudstva, ampak tudi med njeno demokratično inteligenco.

Sedanja vlada za tak koreniti preobrat v notranji in zunanji politiki ni sposobna. V interesu ozdravljenja povojnih razmer na celim svetu je, da se čimprej umakne.

Izid plebiscita v Šopronju.

Dunaj, 17. dec. Kakor se poroča z uradne mažarske strani, je ententna komisija danes končala štetje glasov, oddanih pri ljudskem glasovanju v Šopronju. Za Mažarsko je bilo oddanih 15.343, za Avstrijo pa 8227 glasov.

Angleška odobritev sporazuma z Ircl.

London, 17. dec. Obe zbornici angleškega parlamenta sta sprejeli angleško-irski dogovor.

Pašić zopet na vrhu.

KOMPROMIS STARE KOALICIJE DOSEŽEN. — ZA NOVA KORITA. — TUDI SAMOSTOJNEŽI ŽELE NOVEGA KORITA.

Belgrad, 17. dec. (Izv.) Iz dolgotrajne borbe za sestavo vlade izhaja Nikola Pašić kot zmagovalac, dasi je napram demokratu tudi popustil. Radikalci so zahtevali zase portfelj notranjega ministrstva, Pašić sam pa bi se bil zadovoljil, da ohrani to portfelj demokrati, ako ne kandidirajo zanj Sv. Pribičevića. Dosegel se je na Pašićev predlog kompromis, da obdrže demokratje notranje ministrstvo, ustanovi se pa v smislu § 90. ustave v tem ministrstvu državno podtajništvo, ki je zasede kak radikalci, zato pa morejo demokrati designirati svojega državnega podtajnika v kakem drugem ministrstvu, ki pripade radikalcem. Demokratje so nato zahtevali ministrstvo za agrarno reformo, čemur so se radikalci upirali in koncedirali demokratu samo mesto državnega podtajnika v prometnem ministrstvu. Ta borba za korita je v javnosti začela vzbujati nevoljo; vsled tega ste se obe bojni stranki za sestavo kabineta sporazumeli, glede državnih podtajnikov pa boste pogajanja pozneje nadaljevali.

Belgrad, 17. dec. (Izv.) Kakor hitro je prišla v javnost vest, da se radikalci in demokratje pogajajo za državne podtajnike, so se muslimani in samostojneži takoj oprijeli misli, da bi tudi njim kako podtajništvo škodovalo. Muslimanski klub je zahteval državno podtajništvo v notranjem ministrstvu, samostojneži pa v ministrstvu za agrarno reformo. Da niti muslimani niti samostojneži ne bodo s to zahtevo uspeli, nihče v političnih krogih ne dvomi, pač pa je ta zahteva tako radikalom kakor demokratom dobrodošla, ker bodo najbrž ustanovili državna podtajništva pri vseh ministrstvih, da spravijo še par svojih ljudi do korit. Muslimanom in samostojnežem bi pa prepustili kar bo ostalo.

Belgrad, 17. dec. (Izv.) Ker se smatra sporazum med demokrati in radikali v glavnem dosežen, bo šel dr. Ribar še tekom dopoldneva poročat kralju o uspehu svojega posredovanja. Predlagal bo, da kralj nanovo poveri Pašiću mandat za sestavo vlade. Definitivna sestava vlade se pričakuje za jutri.

Diplomatski odnošaji med Francijo in Vatikanom.

Pariz, 16. decembra. Senat je včeraj debatiral o interpelaciji glede vzpostavitve diplomatskih odnošajev z Vatikanom in je s 174 proti 129 glasovom sprejel resolucijo, v kateri izraža vladi svoje zupanje.

Pariz, 17. decembra. Pri debati v senatu glede interpelacije o vzpostavitvi odnošajev z Vatikanom, je izjavil ministrski predsednik Briand, da je storil to odločitev zaradi tega, ker so interesi Francije zahtevali hitra dejanja, ker Francija brez težke

škode ne bi mogla ostati brez zastopstva pri Vatikanu. Vatikan je izjavil, da so mu republikanski zakoni o ločitvi cerkve od države in o družinskih znani. Ministrski predsednik se je po proučevanju problema prepričal, da je zastopstvo Francije pri Vatikanu koristno za interese države. Ako meni senat, da ustanovitev poslaništva pri Vatikanu škoduje Franciji in da bi ne bila umestna, more parlament strmoglaviti vlado.

Ameriško brodovje v Dalmaciji.

Split, 17. dec. Ameriško brodovje je pod poveljstvom admirala Nieblačka včeraj dopoldne odplulo v Dubrovnik, kjer ostane dva dni. Iz Dubrovnika nadaljuje svojo potovanje v Kotor in v Napolj.

Prošnja Nemčije za moratorij odbita.

Pariz, 17. dec. Kakor javlja »Journal«, je reparacijska komisija soglasno določila odgovor nemški vladi. Glede obrokov, ki jih mora Nemčija plačati dne 15. januarja

in 15. februarja, je komisija izjavila, da vzdržuje svoj zadnji odgovor. Nemčija more in mora plačati.

LDU Pariz, 17. dec. (Havas) Odgovor reparacijske komisije na nemško noto veli med drugim: Komisija more izraziti samo svoje presenečenje, da pismo kancelarja ne vsebuje natančnih podatkov ne samo glede deviz, ki jih mora Nemčija imeti ob določenih terminih poravnane, temveč tudi ne glede tega, kdaj bi se izplačilo odgodilo in tudi ne glede jamstev, ki bi se za čas odgoditve ponudila. Ako se te podrobnosti komisiji ne naznanijo, ji je nemogoče, upoštevati prošnjo nemške vlade ali jo proučiti.

Janko Jovan:

Boj proti draginji.

(K zakonu proti draginji.)

Sobotni dnevniki so prinesli vest, da je zakonodajni odbor sprejel novo uredbo o pobijanju draginje. Kaka je ta naredba, iz dnevnih vesti ni posneti, vendar že danes lahko trdimo, da ne bode imela prida koristi, če bode vsebovala le negativne strani in ne bode predpisovala pozitivnega dela. Negativno stran, to je grožnje proti prekoračevalcem cen, so določale že tudi dosedanje naredbe, vendar smo doslej kaj malo uspehov doznali, kajti če je par trgovcev bilo obsojenih na par tisoč kron, živila pa so se splošno dražila, masi konsumentov ni nič pomagalo. Po dolgem času je minister za socialno politiko priznal poslancu dr. Dulibiću, da bode treba Dalmaciji pomagati, ker mu je poznana tamošnja beda, ki je nastala vsled silne draginje otežkočenega dovoza. K temu priznanju lahko pridemo, da niso nič boljše razmere v Sloveniji, ki je v prav istem žalostnem položaju kot Dalmacija. Razmere so danes faktično take, da družinski oče ne more reziati več kruha svojim otrokom.

Kolikor se da posneti iz predlogov k naredbi, se zdi, da bode zopet nova naredba faktično hodila le negativna pota, a ne bode prinesla ničesar, kar bi utegnilo dati širšim slojem upanje, da se prehranbene razmere izboljšajo. Vsak mora biti proti izkoriščanju trenutno nastale konjunkturo, a pri tem ne smemo prezreti, da je izkoriščanje le v posameznem slučaju mogoče, ter da odstranitev posameznega slučaja še ne znači

spremembe na bolje. Jugoslovanski klub je predlagal, menda po dr. Šimraku, da trgovčev zaslužek ne sme biti večji kot 25 %. To se očitno nanaša na prodajo na malo, vendar pa ta predlog ne bode imel vpliva, ker 25 % zaslužek tudi danes trgovca na malo — izvzajem posamezne slučaje — ni mogel doseči, tudi če bi hotel. Pa ni treba iskati informacij o cenah pri trgovcu, pojdite danes k producentu, pa bodele uvideli, da niste na boljem. Vsled tega ponavljam, kar sem trdil v svojem članku oO vzrokih in pobijanju draginje: na novo, da ni trgovec kriv draginje, temveč da povzroča draginjo svetska tržna pariteta, ki je nujna posledica proste trgovine. Naš denar se ni izboljšal, vsaj ne izboljšal stalno, temveč je kazal le trenutno kolebanje pač točk navzgor pa zopet navzdol, tendenca cene žita na svetstkih tržiščih pa je čvrstejša kot je bila. Ob času nestalnosti pa stopijo v rezerviranost prodajalci in kupci, to je konsumentje in trgovci in čim dalje tako stanje traja, tembolj se čutijo zle posledice. Tudi še danes nam ni mogoče boriti se proti draginji z uvozom iz inozemstva, ker vlada ne le vzdržuje stare uvozne carine, temveč jih je še z zvišanjem agia na zlato povišala. Imam ponudbo za pšenico iz Trsta, datirano 15. t. m. Glasom te ponudbe se more dobiti efektivno blago danes po sledečih cenah: pšenica Manitoba franko vagon Benetke po 140 lir, pšenica Hard Wister cif Trst po 5.40 dolarjev vse za 100 kg tedaj bi stala druga vrsta pri današnji carinski in železniški tarifi circa 16 kron kilogram postavljeno v Ljubljano. Ker pa notira danes bačka pšenica pariteta Ljubljana 15 kron 20 vin, do 15 kron 40 vin, stojimo danes še nižje z lastnim blagom, kakor pa bi se mogli kriti iz inozemstva. Trenotne razmere v naši državi so tudi take, da nam ne dajo upanja na znatni povišek kurza našega denarja. Če pa sprejme vlada moratorij, kakor ga je glasom »Slovenec« z dne 15. t. m. predlagal finančni minister Kumanudi, potem bo en moratorij napravil več škode, kot bi koristilo deset naredb proti draginji. Če zgubimo v inozemstvu še tisto malo zaupanja kot ga imamo sedaj, potem avstrijske razmere niso več daleč od nas.

Če sedanja vladna naredba nima še nikakih pozitivnih odredb o boju proti draginji, potem bo vlada sama prisiljena pozitivno poseči vmes, ker ljudstvo sedanjih bremen ne bo moglo več nositi. Če se vlada ne odloči iz socialnih ozirrov za omejitev proste trgovine, potem bode pristljena dovoljevati iz državnih sredstev pomoč ubogim. Ker pa je dodelitev državne pomoči samo tedaj uspešna, če je smoteno organizirana, zato je zadnji čas, da se uvedejo zopet javne aprovizacije. Vlada bo morala, ako že sedaj računa s potrebo javne pomoči, to pomoč nasloniti na obstoječe organizacije. Mestni magistrat ljubljanski obeta že mesece z vzpostavitvijo aprovizacije, a je ostalo vse le pri obetanju. Na magistratu obstoji poseben aprovizacijski odsek, a zdi se, da ta ne dela ali vsaj dela tako skrito, da javnost o njem ničesar ne zve. Ljubljansko časopisje se krega, kdo je kriv, da nimamo aprovizacije in ti prepri se zde, da so zadostno sredstvo, ki naj aprovizacijske posle zamenja. Rekriminacije ne koristijo in ne bodo koristile nikomur; če aprovizacija še ne deluje, naj prične delovati. Aprovizacija ne bode delala čudežev, a potrebna je, če gre draginje val še naprej, da ima vlada vsaj nekam nasloniti rešilno poslovanje. Organizacije, katerih se more vlada posluževati, pa so za člane združenja te, za drugo prebivalstvo, ki ni organizirano v združenstvu, javne občinske aprovizacije. Švica, ki ima eno najboljših valut, je obdržala državno gospodarstvo v prehrani, mi pa smo se postavili na princip svetskega tržnega izenačenja cen; mi moramo v organiziranem prehranjevalnem sistemu ustvariti vsaj možnost, dati državi priliko za javno pomoč, ko se pokaže, da ubogi sloji ne vztrže več draginje.

Trgovina se javnih aprovizacij nima bati, ker dokler ima k njim vsak dostop, tudi sama neovirano posluje dalje. Javna aprovizacija ima biti regulator cen, kot taka se bode morala tudi sama nasloniti na veletrgovino, in bode konkurenca zlasti tam, kjer bo nakup osredotočen, zahtevala intenzivnejša dela. Mala trgovina ima pa javne aprovizacije le pozdravljati, ker se bode na njihovem poslovanju dokazalo, da so očitki, ki so doslej pripisovali rastočo draginjo kot vzrok trgovine, pretirani in neresnični. Javnost bode sama, ako vidi, da javna aprovizacija sama ne more dati mnogo večjih ali tudi nič večjih ugodnosti kot trgovce, odvrnjena iskati krivcev draginje tam, kjer jih ni. Če se stanje nenadoma izboljša, tembolj, če pa se ne, znakov za to vsaj nimamo, pa bode aprovizacije potrebne, da se vsaj vlada na nje.

Kakor že rečeno. Besedilo naredbe zoper

drugino ni še javnosti znano, bati se je pa, da bo vsebovalo le grožnje proti krivcem druginje, glavnega krivca bo pa prezrl in ne vpeljal pozitivnega dela v organizirani prehrani. Čas pa je, da poslanci prično razmišljati o bedni položaji, ki ne obeta biti boljši, zlasti je čas, da se krajevi javni funkcionarji zganajo, da jih razmere, ko postanejo nezno, ne prehitijo.

Cand. med. Vilko Sporn:

Dijaške podpore.

V »Slovenskem Narodu« od 11. t. m. je spregovoril odlični gospod iskreno besedo dijaštvu. Za njega in za javnost je važno, da se vživi v psiho današnjega dijaštva, zato hočem razbiti nekaj tčk njegovega članka.

Gospod vprašuje, ali je storilo dijaštvo svojo dolžnost do države in do naroda. Ali je današnje dijaštvo, kar je bilo nekdanje? Ali stoji danes tako oddelno v prednji, najbolj izpostavljeni vrsti narodnih borcev kot nekdanj? Mnenja je, da dijaštvo ne more zadovoljivo odgovoriti na ta vprašanja in da radi tega nima pravice do podpor, zakaj te izhajajo šele iz storjene dolžnosti.

Kaj da je storilo dijaštvo preteklih desetletij za narodno misel, za ljudsko prosveto, o tem naj poroča kulturni zgodovinar. Napačno pa je, če se današnje dijaštvo meri z merilom, ki je bilo dobro pred 40 leti. Z ujedinenjem smo dobili politično svobodo lastno nacionalno državo, povsem so se spremenile naloge dijaštva do države in naroda. Ni nam treba razdirati nemškutarskih gnez, ni nam treba koncertov, veselja, plesov za »narodov blagor«. Naša država ne potrebuje ognjevitih govornikov, od solz navdušenih patriotov. Taki so prav po ceni, imamo jih preko glave; pač pa nam manjka strokovno izobraženih, poštenih kulturnih delavcev. Prepričan sem, da dijak, ki posveti vse svoje sile strokovnemu študiju, izvršuje najboljše svoje dolžnosti napram narodu in državi. V ospredje je stopilo socialno vprašanje, ki pretresa gradbo Evrope od vzhoda do zahoda. Dijak naj se v prostem času socialno orientira, da bo vedel, kakšne pravice in kakšne dolžnosti ima do človeške družbe. Če mu preostaja čas, naj dela v prosvetnih društvih. Mislim, da je za to dele treba že precejšnje vsestranske izobrazbe, ker je narod kulturnejši in že diferenciran v najrazličnejših smereh. Ljudsko prosvetno delo bo zahtevalo vedno bolj zrelejših delavcev. V politiko se dijak ne spuščati.

Pa tudi, če motrimo dijaško delo s tega stališča, vidimo, da današnje dijaštvo zares ne odgovarja popolnoma nalogam, ki mu jih stavijo nove razmere. Res je pomanjkanje idealizma, res je padlo mnogo dijaštva v duševno brezdelje. Vzrok temu je svetovna vojna s svojimi posledicami. Današnje dijaštvo predstavlja eno najnesrečnejših generacij. V dobi, ko je bilo najbolj potrebno modrih nasvetov staršev in učiteljev, so ga odtrgali od vsega, kar blazilno upliva na mladino. V najbolj žalostnih razmerah so ga vzgajali feldwebli in do dna pokvarjeni avstrijski oficirji. Današnje dijaštvo je utrjeno. Ima le eno izrazito težnjo: priti do kruha in se odpočiti. Način življenja, ki ga živimo, je še vedno precej podoben prejšnjemu, vojaškemu: pomanjkanje in vsakdanje skrbi mu ubijata vsak višji polet.

Naša država je mnogo storila za dijaštvo. Če se pa spomnimo na boj, ki ga bijemo za podpore, ali na ljublj. grad, moramo reči, da ni storila vsega. Ne portavljajte se 40 let nazaj in ne sodite nas s tega stališča. Pokažite mi gospodino, ki bo čakala na stanoarino, ker nimate denarja in ker ste akademik. Prav malo jih je in vedno manj jih bo. Zakaj to so žene, vdove malih ljudi, ki jim spet vsakdanje skrbi ubijajo vsak idealizem. Danes je tako, da bogati znajo ceniti le zdravo valuto, tisti pa, ki so še ohranili pojem ljubezni in hvaležnosti, jih ne morejo upoštevati. Življenje ne

pozna sentimentalnosti. Ta materijalizem je vzrok, da mora imeti dijak eksistenčni minimum. Tega mu pa država ni dala. S samopomočjo je tako: v nekaterih strokah je dijak radi študija nemogoče instruirati. Sicer pa niso instrukcije na razpolago in se slabo plačujejo. Sploh sem mnenja, da vsaka služba ovira znanstveno delo dijaka.

Kako je podpirala država jugoslov. dobrovoljce-dijake? Njim ne more očitati, da niso napravili napram njej v polni meri svoje dolžnosti. Po dveh letih nam vračajo prošnje, ker ni kredita in z drugimi motivacijami, dasi nam je vlada podpore zagotovila v začasni naredbi za dobrovoljce.

Koliko dijakov je med tem časom popustilo študij in se podalo v slabo plačeno privatno službo. Država naj da dovoljne podpore, strogo pa naj nadzira učne uspehe.

Bo Vas neznan gospod, da nedostaja mladini tistega idealizma, brez katerega je mrtva vsaka mladost in brez katerega so mrtva tudi mlada srca. Kako dobro Vas razumem! Ni pa ta idealizem usidran v narodnostni ideji, ki bo morda še enkrat izgubila na svoji privlačnosti, temveč v večnoveljskih krščenskih načelih. Ne jemljimo mladini vere, zakaj noben surogat je ne more nadomestiti. Če hočemo imeti zdravo, krepko, idealno avantgardo naroda, jo vzgajajmo v verskem duhu.

Poljedelski svet.

Kmetijski osebni kredit.

Belgrad, 13. dec.

Po debati o načrtu zakona o zavarovanju proti toči in referatu o železniških tarifih je pričel o kmetijskem osebem kreditu načelnik Miloš Stibler. Predloženi načrt zakona je tretji v teku tega leta. Prvotni načrt je izdelal referent sam in predlagal, da se ustanovi Glavna kreditna zadruga v Belgradu, kateri naj da država potrebna sredstva na razpolago, da more podeljevati kredit zadrugam oz. Zvezam zadrug in poleg tega kotarskim pripomočnim zakladam v Posni in branilnicam (okr. ali občinskim) v Sloveniji. Ta predlog je zavrnila organizacija sprejela kot edino umetno, a kljub temu je kmetijsko ministristvo predložilo drug predlog, po katerem se cela akcija izroči Upravi fondov. Ko se je zvedelo za ta predlog, so protestirale vse zadrugne organizacije zoper ta način rešitve vprašanja kmetijskega kredita. Uspeh tega protesta je kompromisni predlog, po katerem se določa Glavna kreditna zadruga kot organ za kreditiranje zadrugnim ustanovam, in Uprava fondov kot organ za nezadrugne kmetovalce. Država da početni kapital v znesku 100 milijonov dinarjev, nadalje vsako leto 10 milijonov din., dokler ne doseže vsote 250 milijonov dinarjev, razun tega vsako leto tretjino čistega dobička razredne loterije in sicer brez obresti na razpolago. Glavni kreditni zadrugi, kakor tudi Upravi fondov pripade polovica teh zneskov, Uprava fondov zahteva 6 odstotne obresti. Zadrugne zveze plačajo 2 odstotne, njihove članice 4 odstotne, a posojiljemalci največ 6 odstotne obresti. Po referatu se je od večine govornikov poudarjalo, da naj akcijo vrše le zadrugne organizacije, govorilo o državni kontroli zavoda, o Upravi fondov, o kmetih nezadrugarjih itd. Posl. Vlad. Pušenjak omenja, da je za zadrugarje le sprejemljiv prvi načrt zakona, povdarja, da bodo kmetje pristopili k zadrugam, ako bodo rabili cen kredit, da se radi tega ni treba brigati za nezadrugne poljedelce, govori proti drž. kontroli nad zadrugami, omenja, da se peča Uprava fondov večinoma z hipotekarnimi krediti in da je popolnoma nepotrebno ustanavljati agencije in filijale

Uprave fondov, ker imamo lepo število zadrug na razpolago; končno eli, da poljedelski minister označi svoje stališče. Minister Pucelj izjavi, da je potrebno, da se sprejme kompromisni predlog, po katerem se dela razlika med v zadrugah organiziranimi in med neorganiziranimi kmeti, ker sicer je nevarnost, da se sprejme predlog, po katerem so popolnoma izključene zadrugne. Minister poudarja, da upa, da se bo tekom časa dalo doseči, da bodo akcije o podelitvi kmetijskega osebne kredita vodile le zadrugne.

Nadaljnja razprava o tem predmetu, kakor tudi o kmetiskem hipotekarnem kreditu in o organizaciji poljedelke službe se bo vršila jutri in naslednje dni. Zasedanje bo trajalo 5—8 dni, o nadaljnjih razpravah sledi poročilo. Vlad. Pušenjak.

Politična novica.

† Bivši šef avstrijskega generalnega štaba Conrad pl. Hoetzendorf je izdal 1. del svojih spominov (»Aus meiner Dienstzeit 1906 bis 1918«). V tem delu — drugi izide baje februarja meseca prihodnjega leta — obširno opisuje dogodke ob takozvani aneksijski krizi. Taki spomini so zelo zanimivi, se pa morejo sprejeti jako kritično, ker pisatelj navadno svoje takratne misli in čustva pozneje ali hoté opisuje v nekoliko drugačni luči ali pa jih nehoté drugače pobrva. Ta misel se nam vrva tudi pri čitanju Conradovih spominov, kjer pisatelj zelo podčrta svoje simpatije do Jugoslovenov in svoje plemenito stališče napram Rusiji. Verjame mo pa, da je smatral združitev vseh Jugoslovenov pod Avstrijo vključevši Srbijo za svoj ideal in da je predlagal naravnost nasilno rešitev tega vprašanja v svoji spomenici na cesarja 1907. leta. Conrad je bil mnenja, da je mirna rešitev jugoslovanskega vprašanja izključena, ker je bilo brez njegove krivde v notranjepolitičnem oziru popolnoma zavozljajo. Po ministrskem svetu 29. marca 1909 je bil Conrad prepričan, da se začne vojna, ki naj Srbijo do Soluna spravi pod avstrijsko oblast. To je odgovarjalo njegovemu načrtu, ki je bil ta, da se Balkan osvoji, preden se more Rusija pripraviti na vojno. Zraven tega je gojil pristržno željo udariti po glavi Italiji, v čemer je bil enih misli z rajnim Francem Ferdinandom. To seveda ni čisto nič novega in bo 2. zvezek zvezka prinesel več dozda še neznane. Zanimivo pa je le, kako od evata skozi Conradovo knjigo značaj pokojnega cesarja in prestolonaslednika. Conrad je imel zelo težko stališče: Avstrijo sta vladala naravnost dva človeka in on je moral kolebati med obema. Franc Jožef je bil zelo temperamenten; enkrat je s Conradom referatom z vso silo udaril po mizi. Ne eden ne drugi ni trpel, če so se jima povedale neprijetne reči. Franc Ferdinand izgleda po teh spominih kot velik absolutist z nekaterimi precej nesimpatičnimi črtami. Tako se je pri najresnejših stvareh zanimal za nekatere brezposrebnosti malenkosti, n. pr. za to, ob katerih urah naj bi bil diner v generalštabnem kvartirju. Conrad odločno trdi, da je bil Franc Ferdinand najintimnejši prijatelj Viljema in vseskozi za zavezništvo z Nemčijo kakor Franc Jožef. Med cesarjem in prestolonaslednikom pa je sicer vladala velika napetost. Conradove načrte je preprečeval baron Aehrenthal, sploh »civilist«. Sploh Conrad ni bil vesel svoje službe, katere mu pač nihče ne zavidal, kdor prebere njegove spomine.

† Najvažnejši svetovnopolitični dogodek zadnjih dni je glom washingtonske »Associated Press« ta, da se govori o resni

nameri Lloyd Georgea ustvariti najnujnejše predpogoje za ozdravljenje svetovnih financ, in sicer misli 1. odpustiti vse dolgov, ki jih imajo Francija, Italija, Belgija, Rusija in balkanske države v Angliji; 2. dolge se odpuste pod pogojem, da tudi Francija briše vse dolgove zavezniških držav; 3. nemški reparacijski dolg Franciji se naj zniža na 13 milijard 500 milijonov frankov. — Kakšnega pomena ti L. to za budget Jugoslavije, ni potreba posebi naglašati.

† Anarhija v Italiji. Slovenski in socialistični listi v Italiji si od vladne obljube, da bo razpusti'la fašistske »squadre d'azione« in podobne oborožene tolpe, ne obetajo veliko. Predaleč je sedanji sistem sam zagazil v brezakonje, ker njegovi funkcionarji uporabljajo ali pa prezirajo zakon čisto samovoljno: eden sme kršiti zakon kolikor hoče, pa ne bo kaznovan, drugi se za najmanjši pregrešek kaznuje kar najstrožje. Dokler oblast sama ne bo spoštovala zakonov, jih tudi tisti ne bodo, ki jih zakon pri njihovem delu ovira. Požgani Narodni dom v Barkovijah priča o tem. Sicer pa »Edinost« na drugi strani priznava, da so organi javne varnosti v ponedeljek zvečer precej energično odbili nameravani napad na tiskarno in uredništvo »Edinosti«.

† Začetek razorožitve na Japonskem in v Ameriki. Dunajski listi javljajo, da je odredila japonska vlada, naj se 10 admiralov »časno« vpokoji. Iz istega vzroka je velika japonska jeklarina »Murovo« odpustila iz službe 3000 delavcev. Omenjena jeklarina izdeluje v prvi vrsti material za vojne ladje. Slične ukrepe so sklenile tudi ameriške ladjedelnice, ki izdelujejo vojne ladje. Te so odpustile nad 10.000 delavcev.

† Politična zahvala in — reklama. V »Samoupravi« od 15. t. m. priobčuje g. dr. Ivan Sajovic zahvalo za sprejem na kongresu radikalne stranke in dela obenem lepo — reklamo za radikale. — Če bo le pomagalo.

† Anglija in Rusija. Angleška vlada namerava imenovati lorda Beaverbrooka za svojega finančnega zastopnika v Moskvi. Ljening resno računa na to, da Anglija prizna sovjetsko vlado. Lloyd George se zadnji čas veliko posvetuje s Krasinom in je baje izjavil, da bi bilo vprašanje Nemčije in Rusije že davnej rešeno, če bi ne delali težave Francozi.

† Egiptovsko vprašanje. Če se Angliji posreči spraviti s sveta irsko vprašanje, se bo morala baviti z egiptovskim. Kakor znano, so se vršila novembra meseca v Londonu pogajanja med egiptovsko delegacijo pod vodstvom Adly paše in angleško vlado. Lord Curzon je končno stavil Egiptu sledeče predloge: 1. Angleški protektorat nad Egiptom se ukine. 2. Egipt postane neodvisna država pod svojim sultanom, mora pa skleniti z Anglijo časovno neomejeno pogodbo miru, prijateljstva in zveze. 3. Egipt bo imel svojega lastnega ministra za zunanje zadeve, ne bo pa smel skleniti s tujimi državami nobene pogodbe brez vednosti in odobrenja visokega komisarja angleške vlade. 4. V svrhu obrambe imperija bodo angleške čete uživale v Egiptu vse potrebne in zahtevane svoboščine. 5. Egiptске finance bodo pod kontrolo angleškega finančnega komisarja, brez katerega se tudi ne bo smelo najeti nobeno inozemsko posojilo. 6. Suvereniteto nad Sudanom izvršuje slejkoprej Anglija. — Adly paša je odklonil vse te predloge in priznava Angliji samo pravico vojaške kontrole nad suškim kanalom. Kako se bo to vprašanje razvijalo, se bo kmalu pokazalo, ker je rešitev za Anglijo pereča.

Colomba.

20

Prosper Mérimée. — Poslovenil — I.

»Dobro, dobro! — Toda pri vseh vrlih, poberite se in naju pustite, da nadaljujva pot.«

Pastirji so se končno vdali in zavili v velikem loku proti vasi. Semintja pa so se pojavljali po vzvišenih točkah in motrili, ni li skrta kje kaka sovražna posadka. — Držali so se vedno dosti blizu Orsa in sestre, da bi v potrebi lahko hitro pomagali.

Stari Paolo Griffo pa je razkladal svojim tovarišem. »Razumem ga, prav dobro ga razumem! Ne govori o svojih načrtih, pač pa jih izvede. Prava slika očetova. Prav, kar reči, da nikogar ne sovražiš, saj velja prav toliko kakor če se zaobljuješ sv. Neži!« Dravo! Niti fige več ne dam za županovo kožo, kajti preden mine mesec, bi ne mogel niti mehu napraviti iz nje.«

Naznanjen od te drhali polizvedovalcev, je Orso, potomec slavni della Rebbia, dospel v domačo vas in stopil v stari grad »caporalove«, svojih prednikov. Rebbijanci, ki jim je tako dolgo manjkalo glave, so se mnogoštevilno udeležili sprejema. — Pa tudi nepristranski meščani so prišli na svoje hišne prage, da vidijo sprejem. Bariciniji pa so opazovali prizor skozi špranje pri oknih.

† Svetnice Nege v koledarju ni. Pri njej se rotili, pomeči skrivati svoje mnenje.

Kakor vse korziške vasi je tudi Pietranera zidana zelo nepravilno. Če hočeš priti do ceste, moraš v Cargese, ki ga je zidal Marboeu. — Hiše so razmetane popolnoma slučajno, brez vsakega reda po mali visoki planoti ali bolj ravnic. — Nekako sredi vasi stoji zelen hrast in pred njim vidiš graniten vodnjak, kamor dovaja vodo le en žleb iz bližnjega studenca. Ta obče koristna naprava je bila zgrajena na skupne stroške Baricinijev in Rebbijancev. Motil pa bi se, kdor bi v tem iskal znakov stare sloge med obema hišama. Prav nasprotno, vodnjak je sad tekmovalnja v plemenitosti med obema hišama. — Polkovnik della Rebbia je namreč poslal svoj čas gradbenemu oddelku občinske uprave malo svoto v namen, da se sezida ta vodnjak. Odvetnik Baricini je bil seveda vsled ljubosumnosti prisiljen darovati podobno svoto. Prazen prostor okrog vodnjaka imenujejo trg. Tu se zvečer zbirajo brezdelneži. Včasih igrajo tu karte in enkrat v letu, namreč na novega leta dan, tu tudi plesajo. Na obeh koncih trga vidiš stavbi, ki sta višji kakor široki in zidani iz granita in skilla. To sta sovražna stolpa Rebbiancev in Baricinijev. Gradbi sta enolični, v višino sta enaki in vidi se, da se je med tema dvema družinama vedno vzdrževal boj, ne da bi usoda odločila na eno ali drugo stran.

Morda je umestno, da razložim, kaj je to pravzaprav stolp. To je kvadratna,

kakih 40 čevljev visoka zgradba, ki bi jo drugje prav primerno imenovali goštnjak. Do vrat, ki so kakih 8 čevljev od tal, vodijo zelo strme stopnjice. Nad vrati je clence, zavarovano z balkonu podobnim predzidkom, ki je imel preluknjana tla, skozi katere si se lahko brez lastne nevarnosti ubadil nepoklicenega gosta, ki je stopil na stopnjice. — Med vrati in oknom sta imeli zgradbi grbo. Eden je nosil nekoč krč Gamčarov, a je daleč tle okružen, drugi je razumljiv le še starinoslovcem. Na drugem pa si videl lastnikov družinski znak. V izpopolnitev okrasja si dodaj še sledove krogel na grbih in oknih. Tako imajo pred očmi sliko srednjeveškega korziškega stolpa. Dodati bi bilo še, da so stanovanjska poslopja zvezana s stolpom največkrat po notranjem dohodu.

Stolp in hiša Rebbiancev sta na zgornjem t. j. severnem koncu trga, Baricinijeva pa na nasprotnem. Od severnega stolpa do vodnjaka je bilo šestdeset za hišo della Rebbia, za Baricinijeve enako na nasprotnem koncu. Odkar so pokopali polkovnikovo ženo, ni nihče prestopil kakor po nekaki tili pogodbi določene meje trga. Da bi se ognil ovinku, se je Orsu zdelo čisto naravno, da gre čez trg mimo županove hiše. Sestra pa ga je opozorila na navado in ga prihlila, da je krenil po stezici do svoje hiše.

»Čemu se ogibati?« je nevoljno rekel Orso; »ali ni trg skupna last vsega sveta?«

»Junaško srce«, si je tiho rekla Colomba. »Oče moj, kmalu pride maščevanje.«

Ko sta dospela pred hišo, je Colomba stopila med obe hiši, bratovo in Baricinijevo. Njeno oko je venomer motrilo sovražna okna. Cpazila je, da so pred kratkim zaprta. Zavarovali so se namreč z velikimi poleni, ki so jih postavili v svet strelnim linam podobne odprtine. Zaprto se tako, kadar se boj napada; skozi špranje pa lahko strelja na nepredelca.

»Dozajljivo!« je kriknila Colomba. »Poglej, brat, so se že začeli skrivati. Utrjujejo se; pač mora priti dan, ko pridejo na plan!«

Orsova navzočnost na južnem koncu trga je vzbudila v Pietraneri veliko pozornost. Mislili so, da je to znak drznosti, ki že meji na neprevidnost. Nepristranec pa je bil to povod najrazličnejših razlag in razpravljanj brez konca in kraja.

»Sreča njegova«, so govorili, »da se še nista vrnila oba Baricinijeva sinova, kajti ta sta še nestrpljivejša kakor stari odvetnik. Morda bi nikdar ne trpela, da sovražnik gre čez njihov svet, ne da bi plačal svoje nagajanje.«

»Pomni«, kaj vam rečem«, je dostavil starec, ki je bil tudi vaški peruk. »Danes sem opazoval Colombo. Videl sem, da ji rekel, da ni no glavi. V zraku vonjam smodnik. V kratkem bomo imeli poceni meso v mesnici Pietranera.«

NAZNANJAM

slavnemu občinstvu, da sem prevzel in na novo uredil znano trgovino z urami, zlatino in optičnimi predmeti F. K. uholzer. Velika izbira božičnih in novoletnih daril po zelo znižanih cenah. Za obilen obisk se priporoča.

EDUARD ŠKOPEK, urar
absolvent urarske tehnične šole.
Lastna strokovna delavnica.

Božična darila! Novoletna darila!

RISALNA ORODJA

na veliko — na drobno.
Tehnične potrebščine.
Svetlobni prozorni in dr. papirji. — Rektificiranje geodet. instrumentov. — Brušenje jersalnih pperes. Vsa popravila točno v delavnici za precizno mehaniko.
VIL. SEQUA DT
Ljubljana, Dalmatinova 5
ali v prodajalni
E. ŠKOPEK, urar
Ljubljana, Mestni trg 8.

Lepota

kože obraza, vratu, rok, kakor trdi le-
po rast las se zamore doseči samo s
razumnim negovanjem. Tisoč priznanj,
je dosje o od vseh dežel sveta za
lekarna Feller.

»Elsae« majhno mlečno milo, najbolje
blago, najfinije
»molepote« 4 kosi
z zamotom in post-
nino 98 K.
»Elsae« pomada za
obraz odstrani vsa-
o nečistoč kože,
solne pege, zje-
dence, gube i. t. d.
2 porcelan, lončka
z zamotom in post-
nino 52 K.

»Elsae« Tanehina pomada za lasi las
krepi kožo glave, prepreči izpadanje
lasmi in cepitev las, zapreči prhljaj
in prerošeno osivelost i. t. d. 2 porcelan,
lončka z zamotom in postnino 52 K.
PRODAJA Ci ako naroče na manj 12
kosov od enega predmeta dobje popust
v naravi.

Razno: Litično mleko 15 K; maslo za brko 5 K;
najnovjši Hega-puder or Klugera v vel. urcin,
skatljah 30 K; najfiniši Hega zobni prašek v
pasti, skatljah 30 K; puder za gospo v vrečkah
5 K; zobni prašek v skatljah 7 K; v vrečkah
3 K; Sacher dišava za perilo 5 K; Schampoun
a las 5 K; rumenilo 13 listkov 24 K; najfiniši
narfen po 40 in 50 K; modra voda za las 50 K;
za te razne predmete se zamot in postnina ra-
čuna posebej.

Fuga V. Feller, lekarnar, Stubca donja
Esatrg 134, Hrvaško.

Boljša deklica ki zna kuhati in
je voljna oprav-
ljati tudi druga hišna dela, dobi mesto
pri mali rodbini. Plača 500 K ali po
dogovoru. Ponudbe treba poslati na na-
slov: Ljubica Hlinič, kapetana soproga.
Osijek III. Crkvena ulica 21. 4600

Trgovski pomočnik izurjen
v spe-
ceriji in železnini, se sprejme takoj. Po-
nudbe na: Friderik Homan, Radovljica.

Gradbeno podjetje
ing. Dukić in drug
Ljubljana, Resljeva c. 9.
se priporoča za vsa v to
stroko spada oča dela.

Trgovski nastavljenec
železninar in 1 vajenec
lahko takoj vstopita pri tvrdki
ERJAVEC & TURK,
trgovina z železnino, Ljubljana.

Več strgarskih pomoč-
nikov sprejme »POLETA« fabrika galan-
terijske robe v Dobou, Bosna.

Stalno mehlovano sobo
še soliden bančni uradnik zase (in ev.
za brata) s 1. januarjem. Plača najbolje.
Ponudbe na upravnishvo »Slovenca« pod:
»T. S. Sobac« 4561 do 20. decembra t. l.

Kupim posestvo s kago in
poslastico z
minom. Ponudbe na upravo »Slovenca«
pod: »Zaga« 4519.

Pozor! TRGOVSKA HIŠA

na najprometnejši ulici mesta Maribora,
2 velika lokala, za vsako trgovino spo-
sobna, 3 stanovanja, 2 kleti, 1 skladišče,
lepo dvorišče, oba lokala in 1 stanovanje
kupcu takoj na razpolago, se po primerni
ceni proda. — Ponudbe na:
Anton Spaninger, delikatesna
trgovina, Maribor, Jurčičeva ul. 11.

Kupim 2000
kg sdravega konjskega sena.
Istotam se razprodaja različna VINSKA
POSODA. Ponudbe na: J. AUGUSTIN,
Dunajska cesta št. 86, Ljubljana. 4576

Novosti božičnih in
novoletnih razglednic
priporoča M. TICAR, Ljubljana.

SPREJME SE KORESPONDENT(ka)

dober strojepisec,
popolnoma zmožen slovenskega
in nemškega jezika ter slovenske stenografije.
Ponudbe nasloviti na:

ČEŠKO INDUSTRIJALNO BANKO PODRUŽNICO V LJUBLJANI

Velika božična prodaja

Za bližajoče se božične praznike in novo leto
priporočamo vsakovrstna zelo pripravna darila,
osobito razne pletenine, kakor opce, buze, ce-
pce, garmše, dokolen ce, nogavice, različno tri-
kotje, fino perilo in žepne robe za dame in
gospode, dalje najnoveše bluze in predpasnike,
Tetra-perilo, telovadine in sporne potrebšine.
Raznolik le došla oča množina solterjev in
cepč za dečce in dekce po zelo ugodnih cenah.

A. & E. Skaberne

Specijalna trgovina za pletenine, trikotje in perilo
Ljubljana, mestni trg št. 10.

: Slovenska gradbena : (Tehnična pisarna družba z o. z. :: Ljubljana SPODNJA ŠISKA TELEFON 180

izvršuje vse vrste visokih in globokih stavb, betonske in železo-
betonske gradbe, vodne gradbe, železobetonske tlačne cevi do
3 atmosfere tlaka, električne centrale, izkoriščanje vodnih sil,
moderne industrijske zgradbe, »silo«, mostne gradbe.

Posebnosti: biološki in mehanski čistilnice za vsakovrstno
industrijo, leseni polnostenski nosilci za strehe z velikimi raz-
poni do 35 m, lesena in kombinirana skladišča.

IZVRŠITEV TOZADEVNIH NACRTOV IN PRORACUNOV.

Josip Wester, nadzornik
srednjih šol, naznanja v svo-
jem in v imenu svojih so-
ster Rose, Franje in Ane,
omož. Bučar, vsem sorodni-
kom in drugim dobrim lju-
dem žalostno vest, da jim
je danes ob 5. uri pop. po
večmesečni mučni bolezni,
previdena s svetotajstvi za
umirajoče, izdihnila za več-
no preljuba mati, gospa

Rozalija Wester
roj. Pogorelec

v 73. letu svoje življenske
dobe.
Pogreb vsega trpljenja
rešene rajnice se bo vršil v
ponedeljek, 19. dec. ob 4. uri
pop. izpred mrliske veže v
dež. bolnici, Zaloška cesta.
Masa zadušnica se bo či-
tala v trnovski cerkvi.
Blagi pokojnici blag spomin!
Ljubljana, 17. dec. 1921.
Namesto posebnega obvestila.
Mestni pogrebni zavod.

Zahvala.

Vsem spremljevalcem
naše neizrecno ljubljene,
nepozabne mame, ozi-
roma stare mame, gospe

Marije Gödererjeve

k večnemu počitku, ka-
kor tudi darovalcem
cvetk in za izražena
sočutja se prisrčno za-
hvaljujemo.

Na Ortneku, dne 17. de-
cembra 1921.

Žaluoja.

V globoki žalosti naznanjamo vsem sorodnikom,
prijateljem in znancem prežalostno vest, da je naša
srčno ljubljena soproga in predobra mati, gospa

MARIJA SKALE roj. DRUŠKOVIC

soproga ravnatelja mestne klavnice

v soboto, dne 17. t. m. ob 1/2 10. uri, previdena s tola-
žili svete vere, mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb nepozabne rajnice bo v ponedeljek, dne
19. t. m. ob pol 4. uri popoldne iz Leonišča na Zaloški
cesti na pokopališče k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 17. decembra 1921.

Janko Skale ravnatelj mestne klavnice
bančni uradnik
sin
Danica Skale soproga
hčerka

Mestni pogrebni zavod.

Potrži neizmerne žalosti naznanjamo vsem sorod-
nikom, prijateljem in znancem, da je naša iskreno
ljubljena hčerka, sestra, nevesta in svakinja

PAVLA STEFANOVIĆ

danes ob pol 7. uri zjutraj po kratki in mučni bolezni
v najlepši dobi svojega življenja izdihnila svojo blago
dušico.

Ostanki drage pokojnice se prepeljejo v Novo
mesto, kjer se polože v nedeljo popoldne na pokopa-
lišče k njenemu blagemu očetu.

Počivaj v miru duša zlata!
Novo mesto — Gorica, dne 17. decembra 1921.

Jožefa Stefanović, mati.
Zora, Mira, Draga, Darinka, sestre.
Emil, Ljubomir, Danilo, bratje. Eli Perko, zaročenec.
Dr. Rudolf Ravnik, Matko Hrovatin, svaka.

P. MAGDIĆ LUBLJANA

NASPROTI GLAVNE POŠTE

DOSPELE ZADNJE NOVOSTI

svilene triko-obleke od K 2600—
volnene obleke 1600—
kostumi 2800—
plašči 1900—
angl. flanel bluže 195—
svilene bluže 750—

Velika izbira svil. trikot oblek, večerne obleke iz kineškega krepa in svile.
Pletenine, zimsko perilo, rokavice, nogavice. — Vsi modni predmeti.

Pozor!

Božična in novoletna darila
si oglejte samo pri
manufakturnem oddelku Gospodarske zveze, Dunaška c. 29 na dvorišču.

Velika zaloga sušina za moške in ženske obleke in najlepša izbira vsakovrstnega spodnjega perila za moške, ženske in otroke.

Pozor!